

สรุปเนื้อหาบทเรียนวิชาทัศนศิลป์ (ม.2)

สาระที่ 1: ทัศนศิลป์ | มาตรฐาน ศ 1.1

บทเรียนนี้จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจพื้นฐานการสังเกตและวิเคราะห์งานศิลปะ ทั้งในด้านองค์ประกอบประกอบศิลป์ (ทัศนธาตุ) และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ของศิลปิน

1. ทัศนธาตุ รูปแบบ และแนวคิดในงานทัศนศิลป์ (ศ 1.1 ม.2/1)

ในการเลือกชมหรือวิเคราะห์งานศิลปะ เราต้องพิจารณา 3 ส่วนหลัก ดังนี้:

1.1 ทัศนธาตุ (Visual Elements)

คือส่วนประกอบที่มองเห็นได้ในงานศิลปะ ซึ่งเป็น "ภาษา" ที่ศิลปินใช้สื่อสาร:

จุด (Point) และ เส้น (Line): สร้างความรู้สึกเคลื่อนไหว หรือกำหนดขอบเขต

สี (Color): สื่ออารมณ์ (เช่น สีโทนร้อนให้ความรู้สึกตื่นเต้น, สีโทนเย็นให้ความรู้สึกสงบ)

รูปร่างและรูปทรง (Shape & Form): ความตื้นลึกหนาบางของวัตถุ

พื้นผิว (Texture): ความรู้สึกจากการมองเห็นว่าหยาบ ขรุขระ หรือเรียบเนียน

พื้นที่ว่าง (Space): การจัดวางเพื่อไม่ให้งานดูอัดอัดจนเกินไป

1.2 รูปแบบ (Form)

รูปแบบเหมือนจริง (Realistic): ถ่ายทอดสิ่งที่เห็นตามธรรมชาติอย่างถูกต้อง

รูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract): มีการตัดทอนรูปทรงเดิมแต่ยังพอดูออกว่าเป็นอะไร

รูปแบบนามธรรม (Abstract): เน้นความรู้สึก เส้น สี แสง โดยไม่ยึดติดกับรูปร่างของวัตถุจริง

1.3 แนวคิด (Concept)

คือ "สาร" หรือ "ข้อความ" ที่ศิลปินต้องการบอกผู้ดู เช่น แนวคิดเรื่องความรัก, การอนุรักษ์ธรรมชาติ, หรือการสะท้อนปัญหาสังคม

2. การใช้วัสดุอุปกรณ์ของศิลปิน (ศ 1.1 ม.2/2)

ศิลปินแต่ละคนมีเทคนิคและวัสดุที่เลือกใช้ต่างกัน แม้จะเป็นงานประเภทเดียวกันก็ตาม

2.1 ความเหมือน (Similarities)

จุดประสงค์: ศิลปินมักใช้วัสดุเพื่อเป็นสื่อกลางในการระบายความรู้สึก

พื้นฐานอุปกรณ์: การใช้เครื่องมือพื้นฐาน เช่น พู่กัน ดินสอ หรือเกรียง เพื่อสร้างร่องรอยบนพื้นผิว

2.2 ความแตกต่าง (Differences)

หัวข้อเปรียบเทียบ ศิลปิน A (เน้นสีน้ำ) ศิลปิน B (เน้นสีน้ำมัน/อะคริลิก)

วัสดุหลัก สีน้ำ, กระดาษผิวหยาบ สีน้ำมัน, ผ้าใบ (Canvas)

ลักษณะของสี โปร่งใส (Transparent) พลิวไหว ทึบแสง (Opaque) หนักแน่น

ความคงทน เสียหายง่ายจากความชื้น มีความคงทนสูง อยู่ได้นานนับร้อยปี

เทคนิคเฉพาะ การคุมความเปียกของน้ำ การระบายทับซ้อน (Layering)

ตัวอย่างการวิเคราะห์ศิลปะ

ศิลปะที่ใช้สีน้ำ: มักแสดงออกถึงความนุ่มนวล เรียบง่าย และรวดเร็ว

ศิลปะที่ใช้สื่อผสม (Mixed Media): มักใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุรอบตัวมาสร้างงาน เพื่อสื่อแนวคิดเรื่องการใช้เซลล์ หรือความล้ำสมัย

3. บรรณานุกรมแบบมีคำอธิบาย (Annotated Bibliography)

รวบรวมงานวิจัยและเอกสารทางศิลปะในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2564 - 2568)

กรมวิชาการ. (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้ทัศนศิลป์ยุคดิจิทัล สำหรับมัธยมศึกษา.

คำอธิบาย: เอกสารนี้เน้นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงานทัศนศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน ศ

1.1 ช่วยให้นักเรียนเห็นความแตกต่างระหว่างวัสดุแบบดั้งเดิม (สี/พู่กัน) กับวัสดุดิจิทัล (iPad/Stylus)

สมชาย รักศิลป์. (2565). การวิเคราะห์ทัศนธาตุในงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์.

คำอธิบาย: งานวิจัยนี้วิเคราะห์การใช้ "เส้น" และ "สี" ของศิลปินไทยในปัจจุบัน เพื่อสื่อถึงแนวคิดทางวัฒนธรรม

เหมาะสำหรับนักเรียนที่ต้องการศึกษาเรื่องแนวคิดของงานทัศนศิลป์ (ม.2/1)

วิภาดา มั่นคง. (2567). การเปรียบเทียบเทคนิคสีอะคริลิกและสีน้ำมันในงานทัศนศิลป์ระดับสากล.

คำอธิบาย: บทความนี้ให้รายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ ช่วยให้

บรรยายความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุของศิลปินได้อย่างชัดเจน (ม.2/2)

กิจกรรมทบทวน: ลองเลือกงานศิลปะที่คุณชอบมา 1 ภาพ แล้วตอบคำถามว่า:

ภาพนี้ใช้น้ำหนักแสงเงา (ทัศนธาตุ) อย่างไร?

ศิลปินใช้วัสดุอะไร และถ้าเปลี่ยนไปใช้วัสดุอื่น ความรู้สึกของภาพจะเปลี่ยนไปอย่างไร?